

Za gospodarje

Maribor, dne 31. januarja 1934.

Rigolanje.

Čitateljem »Slovenskega gospodarja«, zlasti onim, ki nimajo naročenih strokovnih listov, bo kratka razprava pod gornjim naslovom dobro prišla. Prišlo mi je na uho, da je baje neki časopis o tem izrazil mnenje, češ, da je to pretežno delo v hudem zimskem mrazu. Zato ne bo odveč, ako o tem podrobneje spregovorimo ter na podlagi izkušnje premotrimo vprašanje: Kdaj tedaj naj rigolamo?

Vsakemu tudi malemu posestniku, viničarju in kmetskemu delavcu je znano, da je za to delo najprikladnejši čas pozna jesen in zima. O dejanski izvedbi tukaj danes ne bom govoril, ker mislim, da je stvar gotovo vsakemu tovrstnemu delavcu znana.

Kaj je rigolanje? Nič drugega, kakor globoko rahljanje zemlje, s čimer spravimo spodnjo nerodovitno plast na površje, da se tukaj tekom časa zboljša in spremeni v rodovitno zemljo. Pa bo mogoče kdo omenil, da je premrzlo in da se spravi sneg v globino, kar bi povzročilo, da bi ostala zemlja mrzla dolgo v spomlad.

Mišljenje, katero ponekod vlada med priprostim ljudstvom: »sneg je toliko vreden kot gnoj«, je v tem primeru popolnoma napačno. Pri takem delu se pa človek, kateri količjak dela, dosti ogreje. Pri tem delu, mislim, še ni nikdo zmrazil. Zemlja pa ne bo mrzlejša, ker je pri tem delu treba sneg sproti odmetavati na že izrigolano zemljišče.

Zakaj je ravno zima za to delo najprikladnejša, tudi ni težko vprašanje. V prvi vrsti zato, ker mraz v zvezi s toploto in vlago najbolj razkraja nerodovitno zemljo, katero smo potem rigolanja spravili na površje. Drugič pa, ker je v zimskem času zemljišče, katero nameravamo rigolati, prazno in je tudi največ časa na razpolago.

Morda bo med čitatelji kdo, ki ga muči radovednost, zakaj in katero zemljišče naj se rigola. Vsako lego, kjer mislimo zasaditi vinsko trto, špalirni in pritrlični vrt, pa tudi v drugih slučajih je najbolje rigolati.

Tudi na zelenjadnem vrtu, kjer je slaba zemlja, jo potem rigolanja izdatno zboljšamo. Če tega ne storimo, ni to vrt, marveč navadna njiva, kjer bi zelenjava vobče ne mogla uspevati in bi naše delo ne imelo zadovoljivega uspeha. H. V.

Ljudski pravnik.

Davčna osnova in plačilo davkov. — Holdo. — Imate 4 ha 56 a 29m² zemlje in morate plačati na državnih davkih 293 Din in doklad 238 Din, skupaj tedaj 531 Din. Zdi se Vam previsoki davki, zato vprašate, ali je davek prav odmerjen in kam se morate pritožiti zoper odmero. — Zemljiški davek se odmerja po katastrskem čistem dohodku, izračunanim po vršini, po vrsti obdelovanja in po kakovosti zemljišča. Po vrsti obdelovanja se vsa zemljišča dele v sedem vrst in sicer: 1. na njive, 2. na vrtove in sadonosnike, 3. na vinograde, 4. na travnike, 5. na pašnike in planine, 6. na gozde, ter 7. na trstičja, močvare, ribnjake in jezera. Vsaka izmed teh sedmih vrst se deli po kakovosti zemljišča največ na osem razredov. V katerem razredu so Vaše njive in travniki, je razvidno pri davčni upravi ali pa pri katastrski upravi. Če ni še določeni novi katastrski čisti dohodek, velja za Vas znesek Din 102,84, ker je treba najprej izpremeniti krone v dinarje. Zdi se nam pa, da bo pri Vas znašal katastrski čisti dohodek več, zato se obrnite na davčno upravo ali pa na katastrsko upravo. Od tako ugotovljenega katastrskega čistega dohodka plačate 12% osnovnega davka in 4% dopolnilnega davka. Ako imate v svojem skupnem domačem gospodarstvu več nego pet čla-

nov, se Vam zniža dopolnilni davek za vsakega člana preko pet oseb za 5%, če ne presega dopolnilni davek 100 Din, 4% pa, ako znaša dopolnilni davek več kot 100 do 500 Din. Kolikor ste nam dali podatkov glede višine državnega zemljiškega davka, smatramo, da znaša Vaš katastrski čisti dohodek več kot znesek Din 2000; od tega potem plačate približno D 219.84 osnovnega davka in okoli Din 73 dopolnilnega davka. Ker imate šest rodbinskih članov, se od leta 1929 odbije od dopolnilnega davka v znesku Din 73.26 5%, to je 3.68 Din. Na osnovni davek se na to pribijejo še doklade. Zoper odmero davkov se ne morete pritožiti na finančno direkcijo. Ako se niste pravočasno, to je v 8 dneh, ko je bil predložen razpored na vpogled, pritožili zaradi napak pri ugotovitvi davčne osnove, morate brezpogojno plačati ves davek. Stopite na davčno upravo, preskrbite natančne podatke glede višine čistega katastrskega dohodka, na kar Vam bomo lahko še točneje odgovorili. Sama prošnja ne pomaga, treba je svoje pravice uveljaviti na zakonit način s pritožbami.

Plačanje trošarine na električni tok. Komil. — Imate motor s 5 konjskimi silami. Leta 1919 ste prodali polovico hiše in vso vodno moč pod pogojem, da prejmete namesto vodne moči motor za pogon žage; žaga obratuje že od leta 1921. Sedaj je prišla trošarina na motorje in ne veste, kdo mora plačati isto, ali Vi, ali Vaš kupec. Žaga je venecijanka (na eno klinjo brez krožne žage). Električni tok za žago Vam mora dati v zmišlu pogodbe kupec brezplačno. Lastnik elektrarne, to je kupec, pravi, da Vam takoj ustavi tok, ako ga bo moral on plačati. — Banovinska trošarina na porabo električnega toka znaša 3% od onega zneska, ki ga plača lastniku elektrarne oni, ki tok uporablja. Uredba točno določa, da pobirajo trošarino podjetja, ki tok neposredno dobavljajo, istočasno z odškodnino za porabljen tok. V vseh drugih primerih plačujejo trošarino sami proizvajalci elektrike. Iz tega sledi, da mora trošarino za tok, ki ga porabite, plačati lastnik elektrarne, da Vam toka ne sme vzeti, ker ga sicer lahko tožite radi motenja posesti in zaradi morebitne škode, ki bi Vam nastala vsled odvzema toka.

Naložba v Prvi hrvatski štedionici. — Sedč. — V Prvi hrvatski štedionici ste naložili vse svoje prihranke v znesku 58 tisoč Din. Sedaj bi radi kupili hišico in malo zemljišča, pa ne dobite denarja. Vprašate, če naj čakate še naprej na izplačilo, ali pa je boljše, če hranilno knjižico prodate. — Omenjeni zavod je bil pod zaščito, to je, ni mu bilo treba plačevati vlog na zahtevo strank, marveč točno po ministrski uredbi, kjer so pa prišle do plačila komaj zapadle obresti od vložene glavnice. Hrvatska štedionica se bo po našem mnenju tudi v bodoče poslužila zaščite in ne bo svojih dolgov vlagateljem izplačevala. Ako morete svojo hranilno knjižico tako prodati, da ne boste trpeli škode, je pametno, ako pridete do gotovine, s katero boste kupili potem posestvo. Glejte pa, da ne pridete v roke oderuhom, ki bodo za knjižico dajali 70 do 80%, ali pa še manj! Čuvajte skrbno svoje skozi 35 let prihranjene denarje!

Pravica do zasluzka. Šira. — Ob poroki ste ustno dogovorili, da Vam oče izplača 40.000 Din, dočim Vam in ženi izročijo ženini stariši svoje posestvo za 80.000 D. Vaš oče je že izpolnil svojo obljubo, dočim ženini oče noče izročiti, čeprav sta delala vse leto vsa gospodarska dela. Oče žene zahteva za posestvo 100.000 D, ali pa zahteva, da gresta od hiše. Vprašate, če lahko zahtevate od ženinega očeta posestvo, ali pa vsaj plačilo za enoletno delo. — Ako sta vidva z ženo in njenim očetom določila z ustnim dogovorom, kdaj bote napravili izročilno, oz. kupno pogodbo za očetovo posestvo za dogovorjeni znesek 80.000 Din in če se med tem časom razmere niso bistveno izpremenile, smeta z ženo zahtevati od očeta prodajo posestva za 80.000 Din, ako še ni od dneva razgovorov preteklo eno leto časa. Ako pa se je to zgodilo, tedaj smeta zahtevati z ženo od očeta plačilo za eno leto, oziroma za ves čas, dokler sta delala, ker sta delo opravljala zaradi tega, ker je oče obljubil prodajo posestva za 80.000 Din. Stopite k odvetniku in mu zaupajte svoje težave.

Prisilne združbe trgovcev in rokodelcev. Pofve. — Vprašate, če morate biti pri gremiju trgovcev, ker se niste nikdar organizirali. — Po obrtnem zakonu morajo biti vsi oni, ki izvršujejo trgovin-

ski ali rokodelski obrt ali sicer obrt, ki spada pod obrtni zakon, člani prisilne združbe, ki so ločeno za trgovce in ločeno za obrtnike. Iz tega sledi, da morate biti tudi Vi organizirani in plačevati letni prispevek.

Plačevanje davkov. Pofve. — Imate obrt od žage tako, da lahko obratujete in plačate precej davka. Vaš sin pa na Vaši žagi zrezani les prodaja. Sedaj terjajo sina na plačilo velikega zneska. Želite vedeti, kaj Vam je zoper to ukreniti. — Ako sin poleg tega izvršuje sam zase in na svoj račun trgovino z lesom, mora tudi sam plačati davke. Ako pa je samo Vaš uslužbenec in ako dela za Vas in na Vaš račun, potem morate pa Vi plačati davke od lesne trgovine. Ker je bil davek že predpisan in ga že prisilno izterjajo, ne preostane za Vašega sina nobena druga pot, kakor da davek plača, seveda ako ima s čem. Sicer pa velja tudi pri plačilu in pri izterjavanju davkov slovenski pregovor: Kjer nič ni, tudi vojska ničesar ne dobi.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje J. G. iz P.: Nekateri trdijo, da ni vsako lucernino seme za naše podnebje in da vzdrži n. pr. italijanska lucerna samo tri leta, najbolj trpežna pa da je francoska. Koliko je na tem resnice? — Odgovor: Res je, da je laško seme lucerne za naše kraje slabše, ker je ta sorta doma v toplejšem podnebju in naših mrzlih zim ne prenese. Francosko seme pa je za naše kraje prav prikladno.

Razna obvestila.

Hmeljarsko poročilo iz Savinjske doline in v splošnem glede najvišjih cen. Hmeljska kupčija v Savinjski dolini je mirna. Le nekaj zanimanja in povpraševanja je bilo po 50 do 60 Din za 1 kg. Do večjih zaključkov ni prišlo, ker so zadnje partije lanskega hmelja v zelo čvrstih rokah. Vkljub temu pa je po 60 Din za 1 kg bilo pokupljenega nekaj blaga. — Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provenienc so bile naslednje: Nemčija Tettnang 98 D za kg, Anglija Golding 79 Din, Češko-slovaška Žatec 65 Din, Francija alzaški

65 Din, Jugoslavija savinjski 60 Din, Poljska lublinski 55 Din, Belgija Poperinghe 43 Din, Amerika kalifornijski 42 Din za 1 kg.

Enodnevni tečaj o rezi v vinogradu se vrši v soboto dne 10. februarja t. l., na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. ure dopoldne in od 14. do 18. ure popoldne.

Dvodnevni kletarski tečaj v zvezi s tečajem o rezi vinograda se bo vršil dne 5. in 6. februarja t. l. na banovinski trsnici in drevesnici v Kapeli pri Slatinaradenci. Pouk je teoretičen in praktičen in traja dnevno od 8. do 12. ure in od pol 14. do 17. ure. Oddaljeni obiskovalci dobijo na zavodu prenočišče. Tozadevne prijave je poslati čimprej.

Zadruga za brezobresna posojila in registrirane pomožne blagajne. Banska uprava objavlja: Zaključujoč ukrepe po naredbi z dne 20. oktobra 1933 o delovanju brezobresnih gradbenih hranilnih zadrug, je banska uprava vsem zadrugam, ki so prijavile prilagoditev svojega delovanja omenjeni naredbi, odklonila njihove predloge in jih pozvala, da likvidirajo sistem skupnega obveznega štedenja z malo ali brezobresno podstavo. Na področju dravske banovine torej ne more več delovati nobena takšna kreditna ustanova. Zaradi povzdiga zaupanja prebivalstva v socialno koristne pomožne blagajne, je banska uprava, zaključujoč svoje ukrepe v tej stvari, postavila vsem pomožnim blagajnam, ki so tukaj registrirane, komisarije iz vrst banskih pravnih referentov s potrebnimi pooblastili, dotlej, dokler se ne bo prepričala, da so se razmere pri teh blagajnah povsem ustalile. Dotlej ostaneta naredbi z dne 20. oktobra 1933 še v veljavi. Glede na akcije, ki se v javnosti pojavljajo, opozarja banska uprava vse interesente, da je v stvari Vзаjemne pomoči, registrirane pomožne blagajne v Ljubljani ministrstvo za notranje posle odklonilo konkretno pritožbo z odločbo (z dne 10. januarja t. l., III. št. 83), povdarjajoč, da je po par. 41 zakona o pomožnih blagajnah le-ta razpuščena, čim se je nad blagajno otvoril konkurz in to od dne, ko je bil proglas o otvoritvi konkurza nabit na sodni deski. Odtlej more samo sodišče ukiniti konkurz.

Zavarovanje kmečkih delavcev. Pred Božičem smo prejeli kmetje, lastniki mlatilnic na pogon z gepljem, od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani opomine in položnice za vplačilo zavarovalne premije za delavce pri mlatilnih strojih. Na vsaki položnici je že napisan znesek Din 21.50. Iz plačilnega naloga je razvidno, da je to vplačilo za leto 1931 in 1932 in sicer za vsako leto 10 Din, ostali znesek po Din 1.50 pa za poštino. Čudno se nam kmetom zdi, da smo prejšnje leto plačevali samo 3 do 4 Din, sedaj pa, ko so cene vsemu, kar naš kmet prodaja — razven jabolčnika, katerega pa letos sploh ni — padle, se je pa zavarovalnina za zavarovanje delavcev zvišala več kot za polovico. Uveljaviti bi se pač moralo v zakonu, da se izplača zavarovalnina tudi v slučaju, ako se poškoduje gospodar, kar se sedaj ne dogaja. Precejšnje svote plačamo kmetje teh zavarovalnih premij Okrožnemu uradu. Kot dokaz navajam, da je samo v občini Marijagradec okrog 150 gepljev, torej na leto okrog 1500 Din iz samo ene občine. Naj bi se vendar enkrat nehalo z vedno novimi obremenitvami nas kmetov!

Laško. Sneg, kateri leži že od meseca novembra, vzbuja našemu kmetu skrbi, kaj bo, ako bo ležal tako dolgo, da bo pod njim segnila ozimina, kakor je bilo to v zimi 1894—1895, ko je bila skorb povsod več ali manj setev uničena pod snegom, kateri je ležal od konca novembra do sredine marca, po senčni hlegah pa še dalje časa. Teveda je bil kmet takrat v boljšem položaju, ker je priredil pri živini, da si je kupil živež, medtem ko sedaj komaj zmore za davke. Bog nas obvaruj te nesrečel!

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 27. januarja 1934. Pripeljanih je bilo 180 zaklanih svinj, cena mesu 12—13 Din, špehu 13; pšenice 16 vreč po 1.25, rži 6 po 1, ječmena 18 po 1, krompirja 20 po 1—1.25, ovsu 18 po 0.75—1, prosa 12 po 1.25, ajde 7 po 1, ajdovega pšena 8 po 3—3.50, ovsenega pšena 2 po 3, fižola 16 po 2—3; sena 12 voz po 30—35 (100 kg), otave 3 po 30—35, slame ržene 2 po 25, slame ovsene 2 po 25; krompirja 2 voza z 28 vrečami po 0.75—1, če-

bule 16 vreč po 1.50. Cene: česnu 8—10, zelju glavi 1—2, kislemu 3, kisli repi 1.25 do 2, jabolkom 5.50—8, hruškam 6—7, suhim slivam 8—10, orehom celim 9—10, luščenim 30—32; smetani 11—12, mleku 1.75—2.25, maslu surovemu 16—20, čajnemu 28—30, kuhanemu 20—24, domačemu siru 5—6, jajcem 0.75—1. Kokoši 80 po 20—30, piščancev 518 po 25—55 (par), gosi 4 po 45—65, puranov 28 po 50—75, rac 8 po 20—25, domačih zajcev 10 po 10 do 30 Din.

Mariborski živinski sejem 23. I. 1934. Prignanih je bilo 16 konjev, 13 bikov, 148 volov, 321 krav in 16 telet, skupaj 514 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.25 do 4 Din, poldebili voli 2.75 do 3.50 Din, plemenski voli 2.75 do 3.25 Din, biki za klanje 3 do 3.50 Din, klavne krave debele 2.25 do 3.25 Din, plemenske krave 1.75 do 2.25 Din, krave za klobasarje 1.75 do 2 Din, molzne krave 2 do 2.25 Din, breje krave 2 do 2.25 Din, mlada živina 2.75 do 3.25 Din, teleta 4 do 5 Din. Prodanih je bilo 216 komadov, od teh za izvoz v Italijo 14 komadov.

Mariborski svinjski sejem 26. I. 1934. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 81 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari komad 130 do 140 Din, 3—4 mesece stari 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 320 do 360 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 500 Din, 1 leto stari 650 do 700 Din, 1 kg žive teže 7—8.50 Din, 1 kg mrtve teže 9.50 do 11 Din. Prodanih je bilo 37 komadov. Opomba: Prihodnji svinjski sejem se vrši dne 1. februarja 1934.

Ptujski prašičji sejem dne 24. I. 1934. Ta sejem je bil dobro založen in tudi kupčija je bila dokaj živahna. Pripeljanih je bilo 246 ščetinarjev, prodano pa 106. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: Prolenki 6.50 do 7 Din, polmastne 7 do 7.75 Din, mastne 8 Din, plemenske po kakovosti od 200 do 450 Din, praslci 6—12 tednov stari od 125 do 150 Din komad. Prihodnji svinjski sejem 31. t. m.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav in telet 4 do 7 Din, telečje meso I. vrste od 14 do 16 Din, II. vrste od 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže od 10 do 16 Din.